

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Мариян Стоядинов
Православен богословски факултет, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий”
относно дисертационен труд за присъждане на научна и образователна
степен „доктор“ на Петко Господинов Чолаков,

Богословски факултет на СУ „Св. Климент Охридски”

Тема на предложениия труд:

Посланието на св. апостол Павел до Филимон като благовестие на помирието

Разглежданата дисертация е посветена на най-краткото от посланията на св. апостол Павел. В същото време темата за *помирието* е една от най-мощните, както в контекста на Божието откровение и библейските текстове, така и в социалния контекст на всяка епоха.

В становището си ще се спра първо на формалните параметри, а след това и на съдържанието по същество.

I Данни за дисертацията, автореферата и публикациите

Обемът на дисертацията е 164 страници със следната структура: *Предговор* (с. 8-9), *Увод* (с. 10-27), изложение в три *Глави* (с. 28-129), *Заключение* (130-133) и *Използвана литература* (с. 134-154). Приложени са също: *Справка за основните приноси* (с. 155) и *Списък на използваните съкращения и акроними* (с. 156-163).

Структура, език, цитиране.

Изложението е обособено в три глави, които са балансирани по обем. Цитирането под линия, както и оформянето на библиографията (134-154) са съобразени със стандарта за научна работа. Текстът е езиково издържан и съответства на очакванията за това образователно и научно ниво. На места има стилистични пропуски (с. 18, 27, 29, 37 и др.), които са по-скоро технически, отколкото смислови. При допълнителен редакторски прочит те могат да бъдат коригирани. Би било добре вместо „повярвал в Бог” (с. 47), „в името на Бог” (с. 62) и подобни да се казва/пише „повярвал в Бога”, „в

името на Бога” тъй като нечленуваната форма в подобни изрази може да се отнася към всеки един „бог”, а не единствено към Бога на откровението.

Авторефератът е синтезиран вариант на дисертацията и дава представа за качествата на основния текст.

Публикациите на докторанта са достатъчни на брой и в пряка връзка с тематиката, съдържаща се в дисертационния труд.

II Коментар върху съдържанието, изграждането и защитата на тезата

Уводът (стр. 6-38) въвежда в проблема през призмата на един добре структуриран преглед на свързаната с изследването историография. Основната цел и предметът на изследването са формулирани по следния начин: *„Да се разгледат: същността, тълкуването и значението му (Посланието на св. апостол Павел до Филимон), в контекста на предмета на изследване – помирението, като един от фундаменталните аспекти на християнското благовестие” (с. 23-24)*. Във връзка с целта са изброени и задачите, но начинът, по който са описани е по-скоро изложение на съдържанието (вкл. предговора, увода и заключението), вместо фиксирането им като изследователски въпроси, чието решаване се търси в съответните глави. Докторантът формулира теза по-скоро индиректно и такава може да се конструира въз основа на следното твърдение: *„Според автора на настоящия труд, проблемът за това как благовестието променя взаимоотношенията между християните чрез помирението е ключ към разрешаването на теоретическите и практически въпроси на текста.”(с. 24)*

Първа глава (с. 28-50) е посветена на исагогическия анализ на апостолското послание. И по название, и по същество, тя има въводителен характер. Дори един неспециалист по исагогика, който чете тази част от дисертацията, не може да не отбележи съвестната критична работа с исагогическите данни.

Втората глава (51-91) от дисертацията „стъпва” върху резултатите от исагогическата работа и разглежда ексегетични(те) проблеми в посланието до Филимон. Всъщност, докторантът не коментира всички проблеми, а само онези, „които спомагат за осмислянето на цялостната идея на посланието”. Това уточнение е уместно, тъй като названието на главата подсказва известна избирателност, вместо изчерпателност, но без да конкретизира. В

тази глава всъщност намираме формулирана и основната **хипотеза** на дисертационния труд, а именно: „...*Ключ към разбирането на посланието е разглеждането му като благовестие на помирението. Това* (хипотезата, бел. М.С.) *се доказва в екзегетичния анализ, защото именно в тълкуването се разкриват основните цели на автора, както и практическите приложения, произтичащи от неговия апел*” (с. 51-52). Смятам, че работата на докторанта в тази глава в достатъчна степен потвърждава хипотезата, за да бъде заявена тя като **теза**. Реално на това е посветена следващата, **трета глава**. На базата на изложеното там, можем да приемем, че благовестието на помирението не остава затворено само в съдържанието на посланието, нито се ограничава само до неговия адресат, но е ключова концепция в богословието на Църквата изобщо. Социалният аспект, във всичките му конкретни измерения и проекции в историята, е следствие от тази богословска предпоставка

III Коментар на приносите

Ако коментираме **приносите**, формулирани и от докторанта в края на неговото изследване, то първите два са такива по дефиниция. Бих предпочел по-мощно изследване върху историографията, но предложеното в тази дисертация е достатъчно красноречиво описание на тенденциите в изследователската традиция върху посланието. Съгласен съм, също, с констатацията, че това е първото монографично изследване върху посланието, с акцент върху помирението. Приносът е осезаем в нашия локален контекст, а що се отнася до международния, надявам се резултатите от това изследване да се впишат и в една още по-мощна рамка. Последният принос, а именно, че благовестието на помирението е основната богословска идея в посланието, е защитен в дисертацията, и по-конкретно – в последната, трета глава.

Заради лимита, наложен от процедурата, ще огранича своя коментар върху текста до тук. Смятам, че докторантът е постигнал заявената цел, работил е критично и прецизно. Доколкото в текста има стилистични пропуски, те са пренебрежимо малко и са отстранени.

Въз основа на всичко изложено до тук, считам, че имам достатъчно основания да дам положителна оценка за докторската дисертация на Петко

Господин Чолаков и декларирам, че ще гласувам с „ДА“ за присъждането му на ОНС „доктор“ по научната специалност „Геология“.

Велико Търново

10.03.2021 г.

Доц. д-р Мариян Стоядинов

.....